

Lerma i Pujol obren un camí de col·laboració entre el País Valencià i el Principat

Per fi, la normalitat

Amb la visita oficial del president Jordi Pujol al seu homòleg valencià, Joan Lerma, la setmana passada, s'obre una nova etapa en les relacions entre els dos governs autònoms, fins ara gairebé inexistents. La normalitat sembla que, per fi, s'imposa.

Alguna cosa ha canviat per a bé en aquest país últimament. En la seua primera visita oficial a València, el 28 de juny del 1983 —dia de la investidura de Joan Lerma com a president de la Generalitat valenciana— Jordi Pujol va ser insultat i agredit per un grup d'exaltats *blaveros* que l'esperaven al carrer.

Prop de deu anys després, en la seva segona visita oficial a la capital valenciana, el passat dimarts, 2 de març del 1993, a la porta del Palau de la Generalitat només uns quants vianants ocasionals s'adonaren que arribava el cotxe oficial de Pujol: ni un crit, cap incident. Tot transcorregué dins la més exquisida cortesia institucional, si exceptuem l'absència dels regidors d'Unió Valenciana en el moment de ser rebut per l'alcaldeessa de València, Rita Barberà, a la tarda.

Però si la normalitat formal ja és prou simptomàtica d'un nou clima, d'un nou esperit en la política valenciana, els resultats de la visita de Pujol encara són més esperançadors: després de deu anys de viure pràcticament d'esquena, els governs valencià i principatí han decidit d'iniciar vies de col·laboració més estables.

De moment, els consellers de Cultura, Turisme, Indústria i Treball dels dos governs es trobaran en els pròxims mesos per a tractar diverses qüestions comunes a les dues autonomies. A més, Pujol i Lerma van decidir de tornar-se a trobar abans d'acabar l'any, passades les pròximes eleccions generals. El camí de la col·laboració, que EL TEMPS anunciava ara fa quatre mesos en un reportatge arran de la visita de Pujol als Premis Octubre (vegeu núm. 439), sembla obert definitivament.

L'ARC MEDITERRANI

Després de reunir-se durant més d'una hora en privat al despatx oficial del president valencià, Joan Lerma i Jordi Pujol

comparegueren davant els mitjans de comunicació. La conferència de premsa es féu en el Saló Daurat del Palau. Pujol contestà totes les preguntes en català, tant si li eren fetes en aquesta llengua com si ho eren en castellà. Lerma també ho féu així, cosa bastant inusual donada la seva tendència a utilitzar més l'espanyol en els actes públics. Pujol utilitzà indistintament les expressions "País Valencià" i "València" per referir-se al territori que visitava i només en dues o tres ocasions digué l'oficial "Comunitat Valenciana". En cap moment, però, no mencionà l'expressió Països Catalans.

Lerma obrí el foc dient que la visita de Pujol l'omplia "d'una especial satisfacció" i que no havien parlat de "normalitzar les relacions amb Catalunya, sinó d'intensificar-les i millorar-les, ja que sempre han existit". Pujol sí que va citar, en canvi, la paraula normalitzar, en el sentit d'establir una periodicitat als contactes en temes "no teòrics, sinó concrets", va dir. "Hem estat centrats tots plegats massa en problemes d'identitat i ara hem de superar aquest punt".

Tots dos presidents van reiterar que el Principat i el País Valencià formen part d'una mateixa àrea econòmica europea,

Preguntat per les coses que separen el País Valencià de Catalunya, el president Pujol va contestar: "Plantejades les coses amb racionalitat, claredat i ganes de solucionar-les, hi ha d'haver molt poques coses que ens separin. Si es refereix a la llengua i la cultura, ¿què ens pot desunir? La literatura ens uneix. Ens pot desunir sobretot el passat recent, certs temors, algunes actituds imprudents que s'han donat aquí i a Catalunya... algunes actituds, dic, no totes".

Pel que fa a la polèmica sobre la unitat de la llengua, Pujol va diferenciar el que assenyalen les lleis i el que es comun-

A l'esquerra, Joan Lerma i Jordi Pujol, davant les banderes oficials del País Valencià, l'estat espanyol i el Principat. A la dreta, el president Pujol i l'alcaldeessa de València, Rita Barberà.

RAFA GIL

l'anomenat "arc mediterrani" (des del nord d'Andalusia fins al nord d'Itàlia), amb estructures semblants i perspectives en comú. Una economia productiva i no pas financera, una necessitat gran de projecció europea i una forta interdependència en el camp de les comunicacions són els eixos del que Jordi Pujol va qualificar de "geoeconomia comuna" i de "l'eix més dinàmic de l'estat espanyol".

LA LLENGUA COMUNA

Pel que fa als aspectes lingüístics i culturals, el president català va destacar que la col·laboració entre el Principat i el País Valencià s'havia donat en el passat en diverses ocasions. En concret, va citar el 500 aniversari del Tirant lo Blanc, l'edició de les obres completes de Ramon Llull (en col·laboració també amb el Govern Balear) i l'edició de les obres de Miquel Batllori. Pujol va dir que calia continuar i augmentar la col·laboració en temes culturals.

ment acceptat: "Hi ha uns textos legals que diuen que la llengua pròpia del País Valencià és el valencià, per raons històriques i sobretot per la voluntat del poble de mantenir la seva identitat, voluntat que s'ha de respectar i comprendre i que nosaltres acceptem sense cap reticència. Però, per descomptat, sostenim que és la mateixa llengua. Es evident que la llengua que es parla a Tortosa i la que es parla a Castelló és la mateixa". Lerma, que seguia amb posat serè les argumentacions de Pujol i que sovint feia puntualitzacions a les seves paraules, no va afegir res més en aquest punt concret.

Més endavant, preguntat per la "presumpta" apropiació d'autors valencians, com ara Ausiàs March, per part de la Generalitat de Catalunya, el president Pujol va tornar a manifestar que, si bé acceptava que el valencià és la llengua pròpia de València, "quan parlem del conjunt de la literatura catalana, no podem renunciar ni a Ausiàs March ni a Sant Vicent Ferrer, com vostès no poden renunciar a Ramon Muntaner —que era

Banderes, dedicatòries i altres anècdotes

Quan semblava que estava a punt d'acomiadar-se de Rita Barberà per tornar cap a Barcelona, Jordi Pujol potser va pensar que encara li quedaven coses per parlar amb l'alcaldeessa valenciana. Així és que va començar a passejar amunt i avall d'un dels passadissos de la Casa Gran de València amb Barberà al costat. La passejada s'allargà una bona estona, per a sorpresa dels periodistes que contemplaven l'escena. Aquesta és l'última de les anècdotes protagonitzades pel president de la Generalitat de Catalunya en les sis hores que passà a València.

Pujol viatjà en cotxe des de Barcelona, per l'autopista. No l'acompanyà cap conseller ni assessor personal, només els seus caps de premsa i protocol i l'escolta personal. En total, anaven quatre cotxes. Arribaren puntuals a les dotze del migdia al Palau de la Generalitat, on s'havia hissat la senyera quadribarrada sense franja blava per primer cop des de l'època de la pre-autonomia. La bandera oficial de Catalunya es va posar al pal on sol onejar l'europea, al costat de l'espanyola i l'oficial -coronada- del País Valencià. Lerma i Pujol van fer-se la foto amb les tres banderes al darrere.

Abans de començar la conferència de premsa, Jordi Pujol va signar en el llibre oficial de la Generalitat. Davant l'expectació i el silenci dels assistents i el consegüent embaràs de Lerma, que s'esperava dret, al seu costat, somrient de tant en tant, Pujol va prendre's ben bé cinc minuts per pensar i escriure això: "Em produeix una gran satisfacció visitar la Generalitat valenciana com a president de Catalunya. Des del més absolut respecte al que representa la Generalitat valenciana, expresso el meu desig que la col·laboració entre els nostres pobles germans sigui molt fructífera en tots els terrenys i que la nostra identitat surti reforçada i ennoblida. Tota la meua simpatia i afecte al poble valencià".

Al llibre d'or de l'Ajuntament, el text escrit per Pujol va ser més breu: "Em complau molt visitar l'Ajuntament de València, aquesta ciutat amb la qual Catalunya ha tingut sempre una especial relació; que desitjo que en el futur sigui cada cop més positiva, cordial i fructífera".

Lerma i Pujol van dinar sols al menjador privat del president valencià. El menú era: amanida amb permil d'ànec i paté de foie, llobarro de l'Albufera i taronja, acompanyat de vi blanc valencià.

J. V.

El president Lerma convidà el seu hoste a signar en el Llibre d'Honor de la Generalitat valenciana. El president Pujol expressà en la dedicatòria els seus desitjos de millorar la col·laboració.

RAFA GIL

de l'Empordà però escrigué bona part de les seves *Cròniques* a València-. Comprenguin, doncs, que parlem en general d'autors catalans i no posem adjectius diferents segons el lloc d'on eren".

En un altre moment de la conferència de premsa, Jordi Pujol va dir, referint-se a la possible influència del Principat sobre els valencians: "No demanem que el País Valencià sigui català, el que volem és que sigui molt valencià. Però, per ser el que volen ser, els valencians, com tots els pobles, s'ho han de fer ells, no els hi han de fer des de fora".

Sobre aquesta mateixa qüestió, Lerma afegí: "Solament els pobles que no tenen clara la seua identitat, tenen por de la identitat del veí. I aquest no és el nostre cas. Som el que som i no tenim cap problema a acceptar que tenim una identitat pròpia i una cultura que s'ha fet com una mescla de cultures al llarg dels segles". Segons Lerma, el marc institucional de l'estat espanyol permet que cada autonomia tingui la seua identitat i abordi les relacions amb les altres amb absoluta normalitat. "No seria positiu que ens relacionéssim com si fóssim dos països diferents, amb una frontera enmig", va afegir Lerma.

IRPF I INFRASTRUCTURES

Més enllà de les qüestions de cultura i llengua, els màxims representants institucionals del Principat i el País Valencià van abordar altres qüestions, com ara la

corresponsabilitat fiscal amb l'estat o les infraestructures.

Respecte a la primera, Pujol va dir que estaven d'acord en l'essencial, que era la necessitat que l'administració central cedís una part d'un dels impostos directes importants. Lerma va afegir: "Ni cal que siga l'IRPF ni cal que siga el 15 per cent". Cal recordar que el govern espanyol (del mateix partit que Lerma) no ha dit encara si accepta la demanda de diverses comunitats autònomes de cedir un tram de l'impost sobre la renda, per això el president valencià fou deliberadament ambigu en els seus comentaris sobre aquest punt.

Pujol, però, que ha demanat repetidament la cessió de l'impost, replicà amb un míssil amb profunditat: "Estem convençuts que, junts, podem fer més força, davant del govern central". El líder de CiU sol aprofitar les seves visites a d'altres presidents autonòmics per sondejar el terreny en l'afer del finançament.

En el terreny de les infraestructures, s'abordaren bàsicament dues qüestions: les ferroviàries i les referents al Pla Hidrològic. Preguntats ambdós presidents si trobaven positiva la millora de la línia fèrria València-Barcelona perquè els trens puguin circular a més de 200 quilòmetres per hora, Jordi Pujol digué que sí, sempre que es fes de manera que en el futur la línia pogués passar-se a ample europeu. "La connexió amb Europa és molt important per a València i aquesta només es garanteix amb l'ample interna-

cional", afegí el president Pujol.

Pel que fa a la línia Barcelona-Madrid, el president català creu que es farà per Saragossa, ja que no hi ha indicis que el govern central vulgui fer un nou traçat de València a Madrid. Lerma afegí que al govern valencià li interessa resoldre tres problemes a la vegada, les línies Alacant-Madrid, València-Madrid i Alacant-frontera francesa. Segons Lerma, no es tracta de competir amb el traçat de l'AVE per Saragossa, sinó assegurar la millora d'aquestes tres connexions.

EN EL BON CAMÍ

La majoria de partits polítics valencians han valorat positivament la reunió Pujol-Lerma. Tant el PSOE com el PP creuen que el distanciament que hi havia fins ara era del tot il·lògic. Fins i tot el portaveu d'Unió Valenciana a les Corts, Hèctor Villalba, opina que aquesta trobada s'hauria d'haver fet abans. Aquesta visió contrasta amb la decisió dels regidors d'UV a l'ajuntament de no anar a saludar Pujol. També contradictòriament, el president del partit, Vicent González Lizondo, feia dos dies després al diari *Las Provincias* unes dures declaracions en què qualificava Pujol de dirigent estranger.

La resta de partits i també diversos representants del món econòmic i cultural valencià han aplaudit la iniciativa d'establir relacions estables, en la mateixa línia que va apuntar l'enquesta que EL TEMPS féu quan Pujol vingué al País Valencià pels Premis Octubre.

En poques setmanes, Pujol ha visitat Mallorca i València. En els dos casos, s'ha parlat d'establir contactes periòdics entre els respectius governs i d'aprofundir els innegables llaços culturals i econòmics.

Jordi Pujol ha vist reforçada la seva situació després de l'estira-i-arroña amb Miquel Roca. En la seva qualitat de president de l'Assemblea de les Regions d'Europa (ARE) també té més legitimitat moral que mai per entrevistar-se sovint amb la resta de presidents autonòmics. El que cal esperar és que no siguin aquestes circumstàncies conjunturals les que hagin permès trencar una dinàmica de molts anys, rebutjada i denunciada des de molts àmbits pel que significava de limitació d'un futur en comú que és possible.

Joan Vila i Triadú

Entre el Penó de la Conquesta i el tren de gran velocitat

L'estada de Pujol a València va acabar a la tarda amb la visita a l'ajuntament de la ciutat. El fet d'entrevistar-se amb Rita Barberà, tot i que va ser qualificat d'acte de cortesia per part de Pujol, tenia una significació especial per dos motius: pel pes adquirit per Barberà dins del PP —amb l'entrada en l'executiva estatal— i pel protagonisme especial que aquesta ha pres últimament en les qüestions que afecten les relacions País Valencià-Principat, especialment en el del tren de gran velocitat.

Pujol i Barberà van parlar durant tres quarts d'hora, tot i que s'havia anunciat que ho farien només deu o vint minuts. Presumiblement ho feren en castellà, ja que en aquesta llengua començaren la conversa tan bon punt se saludaren (l'alcaldessa no parla català). Pujol saludà diversos regidors de l'equip de govern, tots ells del Partit Popular, ja que els d'Unió Valenciana, l'altre partit de la coalició, decidiren no presentar-se.

Acabada l'entrevista, el president va dir als periodistes que les reserves o recels que hi havia hagut entre les dues comunitats no eren fonamentades. "Però aquests recels han existit", continuà Pujol, "malgrat que la Generalitat de Catalunya ha mantingut un respecte total i absolut cap a la identitat i la voluntat de ser dels valencians. No té sentit que no parlem dels problemes comuns". Entre aquests problemes, va destacar el de l'enllaç del TGV europeu amb València.

Rita Barberà, visiblement satisfeta per la deferència de Pujol de visitar-la, va ressaltar el desig mutu de parlar amb confiança i claredat per pal·liar recels. "Si alleugerim aquestes discussions sobre la identitat pròpia dels valencians, que Pujol m'ha dit que respecta, podrem avançar millor en la solució d'altres problemes comuns que tenim plantejats", va dir l'alcaldessa de València.

Pujol i Barberà van visitar junts l'arxiu-museu de l'ajuntament, on es conserva el famós Penó de la Conquesta, bandera amb les quatre barres que feren onejar les armes catalanes de Jaume I a la torre del Temple de València després de conquerir la ciutat el 1238, entre d'altres peces de gran valor històric.

Prèviament, Rita Barberà havia regalat al president de la Generalitat un exemplar de *El llibre dels furs* de València i dos facsímils editats per l'Ajuntament amb motiu del cinquè centenari del naixement del filòsof Joan Lluís Vives.

L'actitud mantinguda per l'alcaldessa va ser en tot moment d'un gran respecte cap a la persona de Jordi Pujol i la institució que representa. Tot i exposar-se així a les iras dels fonamentalistes *blaveros*, Rita Barberà ha preferit posar per davant la seva condició de representant del PP —no oblidem que aquest partit pot necessitar l'ajut de Pujol per governar després de les pròximes eleccions— abans que plegar-se als desitjos d'Unió Valenciana.

J. V.